

Мэндчилгээ

Олон ястны өлгий, дэлхийн өвд бүртгэгдсэн Увс нуураараа овогlossen Монгол орны баруун хойд хоймор Увсын цэнхэр хязгаараас зон олныхоо цадиг түүх, ахуй амьдрал, ёс заншил, хөгжлийн түүхийг бичилцэж яваа 78 жилийн түүхтэй, Увс аймаг дахь Цагдаагийн газрын хамт олон Монгол түмнийхээ амрыг эрэн мэндчилж байна.

Тус цагдаагийн газрын үе үеийн ахмадууд, одоогийн бие бүрэлдэхүүн, төр засгийн бодлого, шийдвэрийг тууштай хэрэгжүүлж, аймаг орны хөгжил дэвшилд хувь нэмрээ оруулан, ард иргэдийнхээ амар түвшин амьдралын баталгааг хангах ариун үйлсийг хууль, эрх зүйн орчинд хэлбэрэлтгүйгээр тууштай хэрэгжүүлэн ажиллаж, иргэд олон нийтийн өмнө хуулиар хүлээсэн үүргээ нэр төртэй биелүүлж байгааг дурьдахад таатай байна.

Увс аймгийн Цагдан сэргийлэх анги, хэлтэс, газрын хамт олноос төрөн гарсан гавьяат үйлстний төлөөлөл болох Цагдан Сэргийлэх Ерөнхий Газрын дарга, НАХЯ-ны 1-р орлогч сайд, Улсын Дээд Шүүхийн Ерөнхий шүүгч, Улсын Ерөнхий прокурор, зэрэг төрийн байгууллагын өндөр албан тушаалыг хашиж явсан эрдэмтэн, хуульч хошууч генерал Р.Гүнсэн, Монголын цагдаагийн байгууллагын түүхийн томоохон төлөөлөгч, НАХЯ-ны 1-р орлогч сайд, Улсын Цагдан Сэргийлэх Ерөнхий Газрын дарга, ахмадын хорооны дарга асан хошууч генерал А.Думбурай нарын түүхийг энэ цаг үед эргэн дурсахад бахархалтай байна.

Та бүхэнд Увс аймгийн Цагдаагийн газрын ахмад, залуу үе, нийт бие бүрэлдэхүүний өмнөөс эрүүл энх, саруул сайхан байхын өлзийтэй ерөөлийг өргөн дэвшүүлье.

**Хүндэтгэсэн. Увс аймаг дахь Цагдаагийн газрын дарга,
Цагдаагийн хурандаа** **Ч.Лхагвадорж**

Монгол төрийн цагдаагийн байгууллагын үйл ажиллагааны үүсэл хөгжлийн явцэд Увс аймагт 1940 оны 4 дүгээр сард цагдан сэргийлэх анги нь дарга, төлөөлөгч, байцаагч тус бүр нэг, цагдаа хоёр орон тоотойгоор анх байгуулагджээ.

Анхны даргаар нь МАХН-ын 10 дугаар хурлын төлөөлөгч, тус аймгийн Давст суманд намын үүрийн даргаар ажиллаж байсан О.Дэнзэн томилогдож, 1943 он хүртэл бага дэслэгч цолтойгоор ажилж байсан бөгөөд тухайн үедээ цагдан сэргийлэх анги нь олон нийтийн хэв журам сахиулах, гэмт хэрэг, зөрчилтэй тэмцэх, иргэдийн өргөдөл, гомдол хүлээн авч шийдвэрлэх, гадаадын харьят нарыг бүртгэн, хяналт тавих үүрэгтэй байсан байна.

1942 оны 12 сард Ховд, Баян-Өлгий, Увс аймгийг хариуцсан уурын тэрэгний байцаагчаар Г.Чүлтэм томилогдон ажиллах болсноор замын цагдаагийн алба үүсэн байгуулагдах эхлэл тавигдаж мөн ондоо тус анги нь 19 гэмт хэрэг илрүүлэн шалгаж шийдвэрлэсэний дотор хулгайн гэмт хэрэг 14, зодооний хэрэг 3, бусад хэрэг 2 байжээ. Олон нийтийн хэв журам зөрчиж танхайрсан зөрчил 80-ыг илрүүлэн үүнээс торгуулсан хүн 44, торгосон мөнгөн дүн 1940 төгрөг байсан байна.

Бүтцийн хувьд 1960-1965 онд АДХГЗ-ын цагдан сэргийлэх хэлтэс болон өргөжиж 1970-аад онд Давст, Тэс, Сагиль суманд цагдан сэргийлэх гурпп байгуулагдаж аймагтаа гал командтай болж 80 оноос нефть бааз, банкний гэрээт харуул, урьдчилан сэргийлэх болон улс төр хүмүүжлийн албадууд байгуулагдаж, цагдан сэргийлэх хэлтсийн төрөл, мэргэжлийн албадын хөгжлийн эхлэл тавигдсан байна.

1990 оноос НАХЯ татан буугдаж, цагдан сэргийлэх байгууллагыг бие даалган УЦСЕГ болгосноор тус цагдан сэргийлэх анги нь Цагдаагийн хэлтэс болон өргөжсөн бөгөөд ЦЕГ-ын даргын 2006 оны 2 дугаар сарын 08-ны өдрийн 78 тоот тушаалаар тус аймгийн Цагдаагийн хэлтсийг **Цагдаагийн газар** болгон өргөтгэж зохион байгуулсан ба эрүүгийн цагдаа, хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах, хэв журам, замын цагдаагийн тасгуудтай, хүний нөөц, боловсон хүчин, санхүү аж ахуй, хүүхэд, эдийн засаг, олон нийт, мэдээлэл судалгаа, холбоо мэдээллийн албатай, Тэс, Баруунтуруун, Өмнөговь сумдад Сум дундын цагдаагийн хэсэг, 15 суманд цагдаагийн хэсэг байгуулагдаж, нийт бие бүрэлдэхүүний 75 орчим хувь дээд боловсролтой залуу боловсон хүчинээр бэхжиж, 2002, 2006 онд ЦЕГ-ын даргын нэрэмжит шалгалтанд “ОНЦ” дүнтэй шалгагдаж, “Ажил нь тогтолцсон хамт олон” үнэлгээ авч байсан бол 2005 онд аймагт ажлаараа 1 дүгээр байр, 2006, 2008 онд “Аймгийн тэргүүний байгууллага, 2007 онд “Аймгийн тэргүүний агентлаг”-аар шалгарсан амжилтуудыг тус тус үзүүлсэн байна

УВС АЙМГИЙН ЦАГДАН СЭРГИЙЛЭХ АНГИАС
АЖЛЫН ГАРААГАА ЭХЭЛСЭН ГЕНЕРАЛУУД

Хошууч генерал

R.Гүнсэн

1923 онд Увс аймгийн Түргэн суманд төрсөн.

Хууль зүйн ухааны доктор

1940 онд Увс аймгийн цагдан сэргийлэх ангид паспортын байцаагчаар ажлын гараагаа эхэлсэн. УЦСЕГ-ын дарга, НАХЯ-ны 1 дүгээр орлогч сайд, Улсын Ерөнхий Прокурор, Улсын Дээд Шүүхийн даргын албан тушаалыг тус тус хашиж байсан эрдэмтэн, хуульч юм.

Хошууч генерал

A.Думбурай

1930 онд Увс аймгийн Завхан суманд төрсөн.

1958 онд Увс аймгийн цагдан сэргийлэх ангид өмчийн ахлах төлөөлөгчөөр ажиллаж байсан. УЦСЕГ-ын Эрүү, өмчийн хэлтсийн дарга, НХАЯ-ны 1 дүгээр орлогч сайд, УЦСЕГ-ын дарга, ЦЕГ-ын Ахмадын хорооны даргаар тус тус ажиллаж байсан цагдаагийн байгууллагын шилдэг дарга нарын нэг юм.

Цагдаагийн газрын ахмадууд

**УВС АЙМАГ ДАХЬ ЦАГДААГИЙН ГАЗРЫН
ТАНИЛЦУУЛГА**

Увс аймаг дахь Цагдаагийн газар нь Монгол Улсын баруун хойморт орших Их нууруудын хотгорын хойд хэсэгт өргөргийн дагуу сунаж тогтсон 69.6 мян.км.кв газар нутагтай, баруун талаараа 200 км газраар Баян-Өлгий аймагтай, өмнө талаараа 152 км газар нутгаар Ховд аймагтай, зүүн талаараа 340 км газар нутгаар Завхан аймагтай, хойд талаараа 575 км газар нутгаар ОХУ-тай тус тус хиллэдэг, ийслэл Улаанбаатараас 1400 орчим км алслагдсан, д.т.д 939 метр өндөрт оршидог Увс аймгийн төв Улаангом хотын нутаг дэвсгэрт байрлан үйл ажиллагаагаа явуулж байна. Аймгийн төв нь Улаангом хот, засаг захиргааны нэгжийн хувьд 19 сум, 92 багт хуваагддаг. Аймгийн төвөөс хамгийн ойрхон сум Түргэн 28 км, алслагдсан Зүүнхангай сум 365 км зайтай, 76.4 мянган хүн амтай, нийт хүн амын 30.9 хувь нь хот суурингийн, 69.1 хувь нь хөдөөгийн хүн ам. Нийт хүн амын 40.0 % нь дөрвөд, 35.2 % нь баяд, 15.3 % нь халх, 9.0 % нь хотон болон бусад ястан амьдардаг. Цагдаагийн Ерөнхий Газрын даргын 2014 оны 05 сарын 13-ний өдрийн 313 дугаар тушаалаар тус газрын орон тоог баталсан бөгөөд бүтцийн хувьд аймгийн төвд Гэмт хэрэгтэй тэмцэх тасаг, Дэмжлэг үзүүлэх тасаг, Хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангах тасаг, Нийтийн хэв журам хамгаалах тасаг, Тэс, Өмнөговь, Баруунтуруун сумдад сум дундын цагдаагийн хэсэг, 18 суманд цагдаагийн хэсэгтэй, удирдлагын бүрэлдэхүүнд газрын дарга, дэд бөгөөд гэмт хэрэгтэй тэмцэх тасгийн дарга, дэмжлэг үзүүлэх тасаг, нийтийн хэв журам хамгаалах тасаг, хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангах тасгийн дарга нар тус бүр 1, төрөл мэргэжлийн тасаг, албадын ажил хариуцсан ахлах байцаагч, мэргэжилтэн 10 алба хаагч нийт бие бүрэлдэхүүнийг өдөр тутмын мэргэжлийн удирдлага, зохион байгуулалтаар ханган цагдаагийн байгууллагын ажил үйлчилгээ, гэмт хэрэг, зөрчилтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх ажлыг төр захиргааны байгууллага, иргэд, олон нийтийн дэмжлэгтэйгээр амжилттай хэрэгжүүлэн ажиллаж байна.

Цагдаагийн газар нь Увс аймгийн төв Улаангом хотын 7-р багийн нутаг дэвсгэрт байрлах ба “uvs.police.gov.mn” цахим хаягтай, иргэд, байгууллагаас 7045102, 70194807 дугаарын утсаар санал хүсэлт, гомдол, мэдээлэл хүлээн авч, хуулинд заасан хугацаанд шуурхай шалгаж, шийдвэрлэн ажиллаж байна.

Захиргааны удирдлагын тасаг

Эрүүгийн цагдаагийн тасаг

Нийтийн хэв журам хамгаалах тасаг

Замын цагдаагийн тасаг

